

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Näringsdepartementet

Yttrande över betänkandet 55 år och karensväl (SOU 2020:65)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändring i socialförsäkringsbalken (2010:110).

I sak föreslår utredningen att åldersgränsen 55 år som borte gräns för möjligheten att kunna välja kortare karenstid i sjukförsäkringen ska tas bort för en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgifter. Några övergångsbestämmelser föreslås inte. I utredningen görs också bedömningen att det inte ska införas någon annan åldersgräns för att fritt kunna välja karenstid i sjukförsäkringen.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete har i dag möjlighet att välja en karenstid på 1, 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Om den försäkrade inte gör något val gäller den grundläggande karenstiden om sju dagar. Den försäkrade ändrar sin karenstid genom anmälan till Försäkringskassan. En sådan ändringsanmälan är dock inte möjlig att göra efter det att den försäkrade fyllt 55 år. I betänkandet Företagare i de sociala trygghetssystemen lyfter utredningen fram att åldersgränsen 55 år för att kunna välja karenstid inte har ändrats sedan den infördes, trots demografiska förändringar med ökad livslängd. Inte heller det förhållande att medelåldern i den aktuella företagsgruppen är relativt hög har lett till någon ändring av regeln (SOU 2019:41 s. 116 ff.). Mot denna bakgrund beslutade regeringen den 25 juni 2020 att, som en del av ett större uppdrag¹, utreda om åldersgränsen 55 år är ändamålsenlig som borte gräns för möjligheten att kunna välja karenstid i sjukförsäkringen.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Utredningen har övervägt två alternativa lösningar: dels en åldersgräns för rätten att välja kortare karenstid som är knuten till en riktålder och som innebär en stegvis uppräkning av åldersgränsen, dels en ny fast åldersgräns. Bedömningen är att dessa alternativ inte lever upp till kravet om enkelhet,

¹ Uppdraget i sin helhet är att lämna förslag på hur företagares trygghetssystem kan bli tydligare, enklare och mer förutsägbart (dir. 2020:71). Utredningen har antagit namnet Utredningen om ett förbättrat trygghetssystem för företagare.

tydlighet och förutsägbarhet som uppdraget syftar till att åstadkomma. Det problem som avses att lösas är att en stor grupp av företagare genom den satta åldersgränsen, 55 år, utesluts från den valfrihet som reglerna var tänkta att erbjuda när de infördes. Utredningen bedömer att det förslag som lämnas löser detta problem. Med de alternativa lösningarna skulle problemet med uteslutning från valfrihet för dem som fyllt 55 år att välja kortare karenstid kvarstå. Detta medför att inte heller nollalternativet ses som en önskvärd lösning.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och av effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Utredningen anger att förslaget överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Regelrådet gör följande bedömning. Utredningen motiverar inte sin ståndpunkt och det är inte uppenbart varför det förhåller sig så som beskrivs ovan.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Bedömningen är att särskilda hänsyn avseende tidpunkten för ikraftträdande och regelns utformning inte behöver göras, eftersom inga övergångsregler föreslås och den föreslagna regeländringen är enkel.

Utredningen bedömer att det behövs informationsinsatser från Försäkringskassan, Skatteverket och Tillväxtverket (verksam.se) för att sprida kännedom om den föreslagna regeländringen.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

De egenföretagare som berörs är de som har inkomst från enskild näringsverksamhet, handelsbolag (inklusive utländska motsvarigheter) eller från en europeisk ekonomisk intressegruppering (EEIG). Förslaget träffar egenföretagare i alla dessa företagsformer oavsett företagets branschtillhörighet eller storlek. Under 2017 hade 299 844 företagare inkomst av aktiv näringsverksamhet och tillhörde den grupp som kunde välja karenstid i sjukförsäkringen. Av dessa hade 9 740 företagare valt en längre karenstid än 7 dagar varav 1 081 var kvinnor och 2 564 var män i gruppen 55 år och över. Företagare med grundkarens, 7 karensdagar, uppgick totalt till 263 408. Av dessa utgjorde 37 250 kvinnor och 74 996 män i gruppen 55 år och över. Den totala populationen som med förslaget skulle kunna komma att anmäla ändrad karenstid är därmed 115 891 personer varav merparten, 112 216, har grundläggande karens om 7 dagar.

Regelrådet gör följande bedömning. Även om den absoluta majoriteten egenföretagare driver företag utan anställda, hade det varit motiverat med en tydligare beskrivning avseende storlek. Det ges heller ingen information om branschtillhörighet. Informationen om antal är tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån storlek och bransch bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I betänkandet anges att den administrativa kostnad som en ändring av karenstid kan komma att generera egenföretagaren bedöms vara liten då en anmälan kan göras digitalt på Mina Sidor hos Försäkringskassan. Anmälan omfattar att lämna ett mycket begränsat antal uppgifter, totalt 7, och torde inte ta mer än 3–4 minuter i anspråk. Vid ett antagande om en timlön på 300 kronor uppgår den administrativa kostnaden till 20 kronor. Dessutom är regeln inte tvingande utan ger en valfrihet om företagaren vill använda den eller inte.

Regelrådet gör följande bedömning. Den administrativa kostnaden för anmälan redovisas tydligt, vilket är värdefullt.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företags administrativa kostnader godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Det återfinns inget om påverkan på berörda företags andra kostnader och verksamhet.

Regelrådet gör följande bedömning. Även om information saknas i betänkandet anser Regelrådet att det är rimligt att anta att de enda kostnader som uppstår för berörda företag är de mycket små administrativa kostnader i samband med eventuellt ändrat karensval som redogörs för ovan.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företags andra kostnader och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Utredningen bedömer att förslaget inte har några konsekvenser för konkurrensen.

Regelrådet gör följande bedömning. I utredningen anges specifikt att det inte antas finnas någon påverkan på konkurrensförhållandena och Regelrådet ser, mot bakgrund av de mycket små kostnadsförändringarna, ingen anledning att göra någon annan bedömning.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det står inget i betänkandet om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet gör följande bedömning. Eftersom Regelrådet inte anser det som sannolikt att det finns någon påverkan på företagens övriga kostnader och verksamhet eller på konkurrensförhållandena finns det heller ingen anledning att tro att det skulle finnas någon påverkan i andra avseenden.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Utredningen bedömer att förslaget är en förbättring och förenkling för den målgrupp förslaget avser att träffa, dvs. egenföretagare i åldern 55 år och uppåt. Förslaget bidrar även till den efterfrågade förutsägbarheten genom att samma regler gäller oavsett ålder.

Regelrådet gör följande bedömning. Eftersom förslaget specifikt berör små företag, ofta enmansföretag, menar Regelrådet att det är rimligt att anta att förslaget har utformats med just dessa som utgångspunkt.

Regelrådet finner redovisningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i några avseenden, förslagets överensstämmelse med EU-rätten samt storleken och branschtillhörigheten på berörda företag, brister i kvalitet. Samtliga övriga aspekter uppfyller dock kvalitetskraven, vilket är avgörande för helhetsbedömningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 24 mars 2021.

I beslutet deltog Elisabeth Thand Ringqvist, ordförande, Cecilia Gunne, Hans Peter Larsson, Claes Norberg och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Ulrika Wienecke.

Elisabeth Thand Ringqvist
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande